

PROGRAM PRACY NA ZAJĘCIA REWALIDACYJNE

rodzaj terapii tyflopedagogika

rok szkolny 2022/2023

2023/2024

2024/2025

Przygotowanie i opracowanie:

Elżbieta Kuberska

Tyflopedagogika:

Zajmuje się wychowaniem, edukacją, terapią i rehabilitacją osób niewidomych i niedowidzących.

Dzieli się je na dwie grupy:

- osoby niedowidzące lub niewidome od urodzenia, co sprawia, że z niepełnosprawnością radzą sobie od zawsze,
- osoby ociemniałe, czyli takie, które utraciły częściową zdolność widzenia lub też całkowicie utraciły wzrok w ciągu swojego życia,

Podział taki jest niezwykle istotny w planowaniu zajęć rewalidacyjnych.

Cel główny:

- rehabilitowanie osób z uszkodzeniami wzroku w taki sposób, aby umożliwić im jak najlepsze funkcjonowanie.
- Usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych
- Wyrównywanie braków, stawianie na mocne strony dziecka
- Poprawa w zakresie opanowania techniki czytania i pisanania

Cele szczegółowe:

- Usprawnianie percepcji wzrokowej
- Usprawnianie pisanie i czytanie na materiale literowym i przygotowanie do nauki alfabetu Braille'a
- Usprawnianie percepcji słuchowej
- Doskonalenie pamięci wzrokowej
- Usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej i wzrokowo-słuchowej
- Usprawnianie koncentracji uwagi.
- Usprawnianie spostrzegawczości
- Usprawnianie analizy i syntezy wzrokowej
- Usprawnianie położenia przedmiotów w przestrzeni
- Usprawnianie stałości spostrzegania,
- Usprawnianie spostrzegania figury i tła,
- Usprawnianie spostrzegania stosunków przestrzennych,
- Usprawnianie spostrzegania położenia przedmiotów w przestrzeni,
- Pozytywny kontakt emocjonalny
- Adekwatny do wieku słownik czynny i bierny
- Lepszy poziom samodzielności podczas wykonywania zadań
- Dłuższa koncentracja uwagi na zadaniach
- Opanowanie podstawowych umiejętności matematycznych
- Lepsze radzenie sobie z emocjami zmniejszenie ilości występowania zachowań niepożądanych

Usprawnianie zaburzonych funkcji:

Analiza i synteza wzrokowa:

Kształtowanie umiejętności obserwowania, różnicowania, porównywania, segregowania, klasyfikowania, szukania różnic i podobieństw, kształtowanie umiejętności kierunkowości, rozwijanie umiejętności analizy i syntezy wzrokowej, stymulowanie patrzenia (odwracanie oczu i

głowy), stymulowanie widzenia (jaskrawe, świecące, poruszające się obiekty), rozwijanie podstawowych sprawności wzrokowych takich jak fiksacja, prowadzenie wzroku za poruszającym się obiektem, rozwijanie pojęć i pamięci wzrokowej.

Pisanie i czytanie na materiale literowym i przygotowanie do nauki alfabetu Braille'a:

Usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych, kształtowanie pamięci, wyobraźni, koncentracji uwagi, mowy, dokonywanie analizy i syntezy czytanego i zapisywanego tekstu, wyrabianie umiejętności wnioskowania i abstrahowania na materiale literowym, nauka poprawności technicznej i graficznej zapisu, różnicowanie głosek, poznanie i stosowanie zasad ortograficznych, nauka alfabetu Braille'a przez gry i zabawy (układanie klocków, monet, lepienie z plasteliny itp.).

Usprawnianie koordynacji wzrokowo-ruchowej:

Jest zdolnością do harmonizowania ruchów gałek ocznych z ruchami całego ciała. Celem ćwiczeń koordynacji wzrokowo-ruchowej jest sprawne wykonywanie wielu czynności w życiu codziennym, np. pisanie. Usprawnianie łączenia tego, co widzi oko z tym, co wykonuje ręka (przeniesienie obrazu graficznego na ruch). Dobra koordynacja wzrokowo-ruchowa jest niezbędna do wykonywania wielu codziennych czynności takich jak: układanie, dobieranie do konturów figur geometrycznych takich samych figur i nałożenie na wzór, przedstawianie figur geometrycznych w zmienionych układach, malowanie, rysowanie, wydzieranie/ wycinanie, stemplowanie, ćwiczenia na materiale obrazkowym, ćwiczenia w marszu lub biegu, ćwiczenia na równoważni, zabawy skoczne, zabawy z woreczkami, kreślenie dużych płynnych linii, obrysowywanie gotowych szablonów o prostych kształtach, rysowanie szlaczków na kratkowanym papierze, łączenie kolorową kredką wyznaczonych punktów, zagadki rysunkowe, labirynty, kopiowanie obrazków przez kalkę techniczną lub z użyciem pisaków sucho ścieralnych na folii, gry zręcznościowe, czy nawet ubieranie lub inne czynności samoobsługowe.

Orientacja przestrzenna:

- **spostrzeganie położenia przedmiotów w przestrzeni** – jest to spostrzeganie relacji przestrzennych zachodzących między dzieckiem a przedmiotem, który jest z tyłu, z przodu, przed, za itp. Celem ćwiczeń dotyczących spostrzegania położenia przedmiotów w przestrzeni jest zrozumienie słów odnoszących się do przestrzeni, ale także właściwe spostrzeganie liter, słów, cyfr;
- **spostrzeganie stosunków przestrzennych** – jest to spostrzeganie 2 lub więcej przedmiotów w stosunku do samego siebie, a także relacji przestrzennych między nimi. Celem ćwiczeń dotyczących spostrzegania stosunków przestrzennych jest właściwe wyodrębnienie i dostrzeżenie relacji kilku przedmiotów w przestrzeni. Podstawą rozwijania się tej zdolności jest nabyta wcześniej umiejętność spostrzegania położenia przedmiotów w przestrzeni;

Kształtowanie orientacji przestrzennej rozpoczyna się już od dnia narodzin dziecka. Następnie dziecko staje się świadome położenia różnych przedmiotów względem siebie np. „przede mną jest miś, a za mną samochód”. W kolejnym etapie rozwija się umiejętność określania kierunków w przestrzeni z punktu widzenia drugiej osoby „co widzi mama?”. Następny etap - orientacja na kartce papieru – jest bardzo ważny przy nabywaniu umiejętności szkolnych – przy rysowaniu szlaczków, rozróżnianiu ilustracji, rysowaniu figur geometrycznych, czytaniu tabel i map. Umiejętność orientacji przestrzennej można ćwiczyć poprzez: kształtowanie schematu własnego ciała, różnicowanie i określanie kierunków w przestrzeni z własnego punktu widzenia (np. chodzenie „pod dyktando” - idź dwa kroki do przodu, obróć się w lewo, zabawy z piłką, woreczkiem – podrzuć do góry, połóż na głowie, kopnij lewą nogą, rzuć przed siebie, za siebie, układanie przedmiotów według poleceń np. połóż klocki z lewej strony, piłkę z przodu, wykonywanie czynności raz lewą, raz prawą ręką – np. przypinanie spinaczy, rzucanie piłeczek, pokonywanie różnych torów przeszkód,

wspinanie się, skakanie, zabawy z piłką, woreczkiem – rzuty do góry, do przodu, w czasie stania, chodzenia, lewą ręką, prawą ręką, pod lewą nogą, prawą nogą), różnicowanie i określanie kierunków w przestrzeni z punktu widzenia drugiej osoby oraz względem innych przedmiotów, ćwiczenia ułatwiające orientację na kartce papieru.

Spostrzeganie figury i tła:

Jest to wyodrębnienie przedmiotu z tła, np. łapanie piłki, która ma określony kształt, w relacji do będącej tłem sali gimnastycznej. Celem ćwiczeń dotyczących spostrzegania figury i tła jest rozwój zdolności dziecka do czytania i pisania wyrazów we właściwej kolejności i do spostrzegania liter oraz wyrazów.

Stalność spostrzegania :

Jest to zdolność do spostrzegania przedmiotu jako posiadającego stałe właściwości: kształt, położenie i wielkość. Celem ćwiczeń dotyczących stałości spostrzegania jest zdolność dziecka do rozpoznawania kształtów geometrycznych niezależnie od ich wielkości, barwy lub położenia. Dziecko rozpoznaje wówczas znane wyrazy w nieznanym kontekście, nawet gdy są one napisane różnym rodzajem czcionki lub pisma ręcznego.

Metody pracy:

- słowne
- problemowe
- praktyczne
- terapia zabawą
- pogładowa
- wiązanie teorii z praktyką
- aktywizująca
- oglądowe
- praca z komputerem, dostępnymi aplikacjami

Formy pracy:

- indywidualne, grupowe
- praca z pomocą nauczyciela
- stosowanie pytań pomocniczych naprowadzających
- wydłużenie czasu pracy

Zasady pracy na zajęciach:

Podczas pracy rewalidacyjnej obowiązywać będą zasady:

- Adaptacja miejsca pracy(przystępując do realnych modyfikacji szkolnego środowiska fizycznego, uwzględniających potrzeby ucznia słabo widzącego, powinniśmy rozpocząć działania od prostych technicznie zmian w zakresie: odpowiedniego oświetlenia, kontrastu kolorystycznego, wielkości wykorzystywanych pomocy dydaktycznych, zorganizowania przestrzeni).
- Indywidualizacji środków, metod oddziaływania korekcyjnego wobec ucznia

- Stawiania zadań dostosowanych do możliwości dziecka i zapewnienie warunków do poprawnego wykonywania ćwiczeń
- Powolne, płynne i systematyczne przechodzenie od zadań łatwiejszych do coraz trudniejszych, od prostych do złożonych
- Korekcji i kompensaty zaburzeń
- Systematyczność i ciągłości oddziaływań
- Zapewniania warunków utrwalania prawidłowych umiejętności i likwidowania niekorzystnych nawyków w czytaniu pisaniu i liczeniu
- Dostosowania czasu trwania poszczególnych ćwiczeń od wydolności ucznia
- Mobilizowania dziecka do wykonywania zadań poprzez stosowanie różnorodnych form ćwiczeń
- Prowadzenia zajęć jako niekonwencjonalnych beztroskich spotkań, gdzie potrzebną wiedzę zdobywa się w sposób typowo aktywny.

Dwa aspekty pracy rewalidacyjnej:

-terapeutyczny- wyrównywania defektów rozwojowych poprzez odpowiednie oddziaływanie leczniczo- wychowawcze oraz kształtowanie akceptowalnych społecznie wartości osobowościowych

- dydaktyczny- uzupełnianie luk w przyswojonym przez dziecko materiale nauczania

Opracowała:
Elżbieta Kuberska